

Verdens Skoves naturnationalpark-ønskeliste

VERDENS SKOVE.ORG

HVAD VIL DU GIVE VIDERE?

Verdens Skoves naturnationalpark-ønskeliste

Hos Verdens Skove glæder vi os til Jul som små børn. Regeringen vil nemlig ifølge planen for naturnationalparkernes implementering offentliggøre en liste over nye naturnationalparker (NNPer) omkring Jul 2021. Verdens Skoves ønskeliste til nye NNPer tager udgangspunkt i parkernes formål. Det er afgørende at forstå, at der er mange typer områder til beskyttelse af natur, men at naturnationalparker skal opfylde særligt strenge kriterier ift vildere natur med naturlige økologiske processer, levedygtige bestande, minimal forvaltnings-indgriben, store naturoplevelser og dermed store krav til arealstørrelse.

Naturnationalparkernes formål

I loven om naturnationalparker og dens bemærkninger står: "Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke områdernes natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af større sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Herved tilstræbes så vidt muligt naturlige økosystemer. Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser". Det nævnes endvidere at områderne skal have plads til naturlige processer og variation i levesteder, hvorfor det forventes at områderne er på 1.000 ha eller mere. "Det er endvidere Miljøministeriets vurdering og forventning, at en naturnationalpark efter omstændighederne vil kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder (National Park)".

IUCN's internationalt anerkendte kriterier for nationalparker omfatter blandt andet: "Området skal være af tilstrækkelig størrelse og økologisk kvalitet til at opretholde økologiske funktioner og processer, der gør det muligt for hjemmehørende arter og plantesamfund at overleve på lang sigt med minimal forvaltnings-indgriben". Det understreges endvidere at nationalparker (IUCN kat. II) skal beskytte stor-skala økologiske processer og pladskrævende arter, der ikke kan rummes andre steder. Også danske biodiversitetsforskere anbefaler at man vælger så store områder som overhovedet muligt.

Når NNPer udpeges skal disse kriterier kunne opfyldes med det samme eller efter en tidsbegrænset naturgenopretning. Anden vigtig og artsrig natur, der ikke lever op til IUCN kat. II kriterierne, kan og bør beskyttes i andre kategorier. Det bliver der behov for når der i 2030 på EU-plan skal være 10% strengt beskyttet natur (IUCN kat. I og II) og 20% anden beskyttet natur.

Ønskelisten tager udgangspunkt i de forslag Naturstyrelsen har udvalgt til sidste runde plus fire vigtige forslag fra tidligere runder. Naturnationalparker er foreløbigt begrænsede til statsejede arealer, men de mest oplagte udvidelser på private jorde, f.eks. ejet af naturfonde, er taget med i betragtning.

Verdens Skove's Naturnationalpark-ønskeliste

Numre angiver prioriteringen af NNP-kandidaterne

Forslag i deres eksisterende form:

1. Hanstholm (5040 ha)

Danmark har et særligt ansvar for at beskytte unikke kyst og klitlandskaber, og her er vild natur på stor skala. Imidlertid bør forslaget rettes så alle 5040 ha får store planteædere. Endvidere bør NNPen hurtigst muligt udvides til at omfatte hele det sammenhængende, statsejede areal på ca. 20 000 ha.

2. Vester Thorup (4500 ha)

En vild kyststrækning inkl. Bulbjerg med oplagt mulighed for at udvides med andre typer natur hos naboen, der er en privat naturfond, så der opnås unik mangfoldighed. Endvidere er der langsigtet potentiale for [forbindelse til Tranum og Hanstholm NPPER](#), hvilket ville give natur af international kaliber.

5. Nørlund Plantage og Harrild Hede (2707 ha)

Området byder på store arealer med hede, indlandsklitter, bakkeøer, højmoser, og rene vandløb. Der er således mange sjældne arter og en stor bestand af kronstyr, men der mangler større planteædere til at opretholde biodiversiteten. Nåletræsplantage udgør 44%. Der er kun 2 km til Naturstyrelsens Gludsted Plantage (3466 ha), der kunne tjene til fremtidig udvidelse.

6. Tisvilde Hegn (1857 ha)

Tisvilde Hegn rummer meget høj biodiversitet, flere sjældne arter og flotte kyst, hede og skovlandskaber. Nåleskov udgør 66%, men meget af den er artsrig og lysåben med skovfyr. Der er meget bebyggelse omkring området, men der er direkte forbindelse til Arresø og stadig mulighed for at skabe forbindelse til Gribskov (4-5km).

7. Rold Skov (1606 ha)

Skov, hede, kildevæld og ådal i Danmarks største skov-kompleks giver ophav til stor artsdiversitet. Særligt kendt er Rebild Bakker og sjældne orkideer som Fruesko, der trives på den kalkrige jordbund. Der er mulighed for udvidelser af parken, hvis private skovejere vil være med eller deres jord sættes til salg.

9. Læsø Klitplantage (1126 ha)

Kyst, klitter, fyrreskov og vådområder giver en varieret natur med flere truede arter. En NNP vil udbygge eksisterende naturgenopretning og græsning. Der er [gode muligheder for udvidelse](#) med arealer ejet af staten, Københavns Universitet og evt. private.

14. Kompedal Plantage NNP (2718 ha)

Kompedal rummer betydelig artsrigdom på tørre og især fugtige heder, men 77% af området er dækket af artsfattig nåletræsplantage, og vil kræve omfattende naturgenopretning. Der er begrænsede muligheder for at udvide arealet. Alternativer er den mere artsrige Nørlund Plantage (se herover), Gludsted Plantage (3466 ha) der ligger tæt på Nørlund eller evt. [Klosterheden](#), der er langt større (6400 ha).

Eksisterende forslag der kan blive gode NNPer med udvidelse:

8. Skagen – Bunken Klitplantage (923 ha -> 5000 ha)

Særpræget kyst og hede natur med vandreklit og vandfyldte klitlavninger. Det foreslåede område er for lille, og bør øjeblikkeligt udvides til hele Bunken Plantage. På sigt er der realistiske [muligheder for over 5000 ha natur](#), hvoraf en privat naturfond og Naturstyrelsen allerede ejer en størstedelen. En NNP med to forskellige kystlinjer vil være helt unik.

11. Bidstrupskovene (640 ha -> 1023 ha)

Høj biodiversitet og sjældne arter med løvskov og enge på kalkjorde. Bør gennemføres som det oprindelige forslag på 1023 ha. Kan udvides med Lerbjerg (120 ha) ejet af Den Danske Naturfond. Der er stort potentiale for udvidelse med andre private skovområder.

12. Søhøjlandet NNP (719 ha -> 3200 ha)

Artsrig løvskov og spændende landskaber, men forslaget er alt for småt. Staten har ca. 3200 ha i et sammenhængende område, hvilket ville berettige til en NNP. Imidlertid gør veje, søer og bebyggelser det svært at lave en sammenhængende hegning med store planteædere, så der vil være behov for mere intensiv forvaltning end var intentionen med NNPer.

Fantastiske forslag der bør genovervejes:

3. Nyminde og Blåbjerg (2940 ha - potentiale >20 000 ha!)

Et smukt og varieret område med kyst, klitter, heder, nåleskov, løvskov og dermed stor artsrigdom. Bruges af Forsvaret i mindre omfang end plantager nærmere Oksbøl. Der er god mulighed for udvidelse med [Filsø](#) (2308 ha), der ejes af en privat naturfond. Der er på sigt mulighed for over 20 000 ha, hvis Forsvaret indvilger. Naturstyrelsens plantager omkring Oksbøl kunne udlægges til den egentlige NNP, mens Forsvarets arealer blot inkluderes i en indhegning til store planteædere på over 20 000 ha. Dermed har Forsvaret uhindret adgang indenfor arealet og pålægges ingen restriktioner.

4. Skjern Enge og Borris Hede (7450 ha)

Naturstyrelsens Skjern Enge (2700 ha) udlægges som egentligt NNP, men Forsvarets Borris Hede (4750 ha) inkluderes i en samlet hegning, så store planteædere har adgang til i alt 7450 ha. Forsvaret pålægges ingen restriktioner, og skal blot acceptere de store planteædere. [Forsvarets egen plan for området](#) lægger op til store planteædere og mere naturlig hydrologi. Sammensætningen af enge og hede giver høj biodiversitet, og en helt unik mulighed for årstidsbestemte dyrevandringer mellem næringsrige, våde enge og næringsfattige, tørre hede-arealer.

10. Teglstrup Hegn og Hellebæk Kohave (947 ha – potentiale for 3000 ha)

Gammel løvskov, højmoser og vådområder med meget høj biodiversitet plus nyere græssede arealer. Der er potentiale til at udvide med flere statsejede skove (og kommunale) arealer, samt at hæfte Teglstrup sammen med den kommende Øresund Marine Nationalpark. Opmærksomheds-punktet om kulturspor kan løses og der er opbakning fra kommunen.

Store forslag der bør genovervejes:

13. Klosterheden (6400 ha)

De centrale dele af Klosterheden har høj biodiversitet, men resten er artsfattig nåleskov der endda har været gødet, og vil kræve betydelige fældninger og naturgenopretning for at kunne blive NNP. Imidlertid er der få statsejede områder i Danmark af denne størrelse, så området bør genovervejes.

Udpegede NNP der bør udvides på statens arealer:

Almindingen NNP udvides fra 1200 ha til 2450 ha statsejede arealer

Tranum NNP holdes uændret på 2800 ha, men hegningen med store planteædere udvides med det militære øvelsesterræn (833 ha), der ejes af Naturstyrelsen og er under tilgroning.

Stråsø NNP udvides fra 3600 ha til 4800 ha statsejede arealer

Fussingø NNP udvides fra 800 til 1100 ha statsejede arealer. Kan også udvides med Læsten Bakker (ca. 100 ha) ejet af Den Danske Naturfond.

Gribskov NNP fra udvides 1300 ha til 7680 ha inklusive Esrum Sø og Valby Hegn, der alle er statsejede arealer.

De utilstrækkelige:

De følgende NNP-kandidater er for små med begrænsede udvidelsesmuligheder og der er evt. andre forhold, der taler imod dem. De kan imidlertid blive glimrende naturbeskyttelsesområder i andre kategorier end naturnationalparker (IUCN kat. II), f.eks. naturmonument (IUCN kat. III), naturreservat eller habitatforvaltningsområde (IUCN kat. IV).

Dravad Skov og Kongens Mose (564 ha): Meget biologisk værdifuldt, men vil kræve store jordkøb og meget naturgenopretning for at nå NNP kriterier.

Hald Sø (Landareal 405 ha): For lille, men fint potentiale for reservat og udvidelse.

Horserød Hegn (778 ha inkl 281 ha sø): For lille, Teglstrup Hegn er et godt alternativ.

Husby Klitplantage (960 ha): Lille, ringe udvidelsespotentiale, kunne blive fint reservat.

Kaløskovene (614 ha): Smukt landskab med løvskov og kyst, men for lille.

Mols Bjerge (775 ha): Storslået, artsrigt landskab, desværre foreløbigt for lille til NNP.

Pamhule og Hindemade (553 ha): For lille, gennemskæres af motorvej.

Stenderupskovene (655 ha): Flot kystskov ifbm Lille Bælt NP, men for lille landareal.

Svaninge Bakker (129 ha): Værdifuldt, men det statsejede areal er alt for småt.

Sydlangeland (317 ha): Spændende område uden realistisk NNP-potentiale.

Ulvshale Skov (297 ha): Græsning med høj biodiversitet, men statsejet areal er for lille.